

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 22.— negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal 16.— nyolcad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Vörösmarty és az iskola.

Magyarország megnyilatkozott egy ember nagyságának kiemelése mellett: ki nem is ember már, hanem lélek, de nagy lélek. S ez Vörösmarty. Szinte lázserű az az érdeklődés, az az oda-telenség, mely megnyilvánul akkor, mi or arról van szó, hogy érzeben örökítsük meg a világ mulandóságai között annak az embernek nevét, ki nagy volt, ki minden ízében magyar volt s kinek képét lelkiünkben, érzelmeit szívéünkben hordoztuk már kis korunk óta.

Igen, kis korunk óta. Vagy kérdem, van-e gyermek, ki tán gyenge tehetségű volt is és így az elemi osztályokat sem végezte el a maguk össze-segében, hogy Vörösmartyról ne hallott volna, a «Szózat» íróját ne ismerné? Nincs, nem is lehet. Annak a gyermeknek a tanítója nem volt magyar s ha ajsai ezt a nyelvet beszéltek is, a szíve, a lelke nem voltak magyarok.

Vörösmarty az iskoláknak nélkülözhetlen költője volt.

S ebben óriási érdemei elvitathatlanok. Előtte is akadt egy-két író, kik a hazafiság érzelmeit iskolában is (értem az elemi) használható módon megénekelték, mint Czuczor Gergely, Kisfaludy Károly, de olyan mértékben, mint ő, sem előtte, sem utána, nem tette senki. Az az egyszerűség, a keresetlen báj s a gyermeket mégis mindenben meggyőző igazság, a mely ilyenmü költeményeit jellemzi, érdemben még magasabbá emeli őt előtünk. Főthi dalában például csak egyszerűen kimondja: «A legelső magyar ember a király». S ezt mindenki elhiszi a gyermektől az aggig, a tudatlantól a bölcsig és többé, senkisé meggyekszik szebb formában kifejezni, a szó ragyogásával meg ékeesebbé tenni. Mert, a mit ő mond, azt úgy érti, úgy érzi a magyar ember a bölcsőtől a sirig.

Vörösmarty eminens diák volt, ifjú éveiben szorgalmas nevelő a Perczel-családnál. Csoda-e, ha szerette az iskolát, ha minden költeményét olyan meggondoltság jellemzi, a melyből kifolyó-

lag bármely tankönyvből, mely a hazafiság fejlesztését, az általános műveltség előmozdítását célozza, kimaradhatatlan?

S nekünk, a mai kor tanítóinak, igaz lelkesedéssel kell csüggnünk az ő emlékére, testtel-lelekkel hozzájárulnunk ahhoz a lelkesedéshez, mely az országot átjárja. Hány, meg hány most megjelenő kötetet kell végigolvasnunk a mai realis, «igazmondó», nyers világban, a mely csak egy olyan költeményt találunk bennük, melyet tankönyveinkbe nyugodtan belevehetnénk? Mostani írónk, alig egy-két kivétellel, erre nem is gondolnak, vagy ha gondolnak is, fölöslegesnek tartják, hogy e téren is tegyenek valamit.

Nézzük meg jelenlegi olvasókönyveink nagy részét. Hány újabb írónk költeménye szerepel benne? Bizony-bizony kevésé.

De Vörösmarty mindannyiban ott van. Az ő neve varázs, az ő költeményei gyújtó lángok, esendre intő szavak, az érzelmek fölkorbaesolói, szelid fuvalmak, mik elsimítják a háborgó tenger kítőreseit. Az ő költeményei összhangzattana a hazafiság skálájának, a be-je az ifjuság érzelmeinek.

Vörösmarty nevelője volt a nemzetnek, az irodalom ifjainak, mindenkinek, kivel érintkezett, így nevelője volt és lesz az iskolák gyermek-seregének.

Hogy hogyan szerette az ifjuságot, a gyermeket, mint tudta rájuk alkalmazni az életet, legjobban mutatja «Volt tanítványaimhoz» címü verse, a mely ep olyan maradandó és kiváló becsü, mint a Deák Ferencznek Vörösmarty Belához intézett levele.

A magyar tanítóság kétszeresen ünnepelheti a «Szózat» öröknevtü íróját. Míg mások is sietnek leróni kegyeletük adóját, addig ők lelkük egész valójával, szívéük minden érzelmével legyenek rajta, hogy minél előbb fönnálljon annak ércszobra, ki nagy volt, ki magyar volt s kiról ezt a kis gyermekek is tudják, mert gondolatai oktatók, érzelmei nevelők és mindenekfölött az iskoláé voltak.

Mézes János.

Külön tantervet az osztatlan népiskolának!

Az első hiba ott történt, mikor az osztatlan iskolák számára készítendő külön tantervekanyagtakarításában nemzeti veszedelmet hirdettek: és e meggyőződést tényleg ilyen nagy veszedelemhez való módon adták tudtúl a nyilvánosság majdnem minden hársomáján keresztül: mintha veszharangok kongtak volna, a bekövetkezhető nagy veszedelem elhárítására figyelmeztetendő a hazafiakat.

Es az a nagy és fényes dekorum, a melynek előterében ez a vész-hang megszületett, megdöbentette a tömeget. S ennek a hatása alatt es a dekorumban fekvő nagy tekintélyből származó súly nyomása alatt még mindig reszketnek a szívek és feltik a nemzet kulturájának visszafelődését. Es ország-szerte hozzák a határozatokat az egységes tanterv szükségessége mellett, kikötvén egyik-másik helyen azonban, hogy azért jó leendő az anyag maximumát és minimumát kijelölni. Biz ez furcsa beszéd: de okos emberek beszéde. Okos ember, bizonyos nyomászto indulatok hatása alatt sokszor mond ilyeneket. Privátdolgozokban ez nem baj, a lélekbüvarnak tanulmányul jó: de országos kérdések elintézésében az ilyen hangulat veszedelmét is rejthet magában.

A másik az, midőn attól feltik az osztatlan iskolák tanítóit, hogy, ha külön tanterv mellett dolgozik, a maximális tanterv szerint tanító kollegiák lenézik. Hát ilyen kérdést ilyen nagy kérdésbe keverni bizony nem volna szabad.

Azt mondják az *egységes* tanterv hívei, hogy nem szabad az *oktatási* bűnökre építeni a tantervet. Helyes. Hát a *tanítói* bűnökre szabad? Mert hát a kevélység csak bűn! És pedig főbűn; s itt is az első.

Mikor a hadvezér a nemzete életét védelmezi a hadjáratban, intézkedéseiben, hadi műveleteiben első sorban azt vizsgálja: mi a czélszerű, mi höz legbiztosabb diadalt? Az emberek hiúsága második, vagy nem tudom én, hányadik kérdés lehet. S ha ilyen tapasztal, első sorban a hiúságukból próbálja kigyógyítani a *vezetőket* — s nem a közlegetyeket; — s ha csak ez nem sikerült és más vezetőket nem talál, kísérli meg, hogy a hiúság igényeit is figyelembe vegye az ügy érdekében. *Előre* azonban nem kelti föl a hadak hiúságát! Ez nagy tévedés volna a részéről. Tévedés ez ezen kérdésnél is. Szerencsére azonban nem jart következményekkel: az osztatlan iskolák tanítói nem zúdultak föl, bekövetkezhető megaláztatásuk megakadályozására.

Pedig a mint én a tanítóság önértetét ismerem, bizony lángban állana már a határ, ha volna benne valami igazság. Sőt ha csak látszatával bírna a valószerűségnek, akkor sem tűnt volna el e hiba nyom nélkül. Szerintem e kérdésnek teljes hatástalansága bizonyít legjobban az osztatlan iskolák tanítóinak, de sőt az összes tanítóság legnagyobb zömének e kérdésben elfoglalt

álláspontja mellett. Annaira meg van a tanítóság legnagyobb zöme győződve a felől, hogy az osztatlan iskolák tanítója képtelen akkora *terjedelmű* tananyag földolgozására, mint az osztott iskola tanítója; e mellett oly tisztán látja, hogy az anyag-minimum kiválasztása és párhuzamosan váltakozó elrendezése nem nemzeti veszedelem, de sőt egető szükség: hogy ezt a rangkérdést rossz hangulattal tette félre, mint nem helyes fegyvert.

Úrain, vigyázzunk! Népoktatásunk szervezeteinek van már egypár jó nagy hibája. Ilyen pl. a 6 éves mindennapi és 3 éves ismétlő-iskolai rendszer. *Kilenc*: évi tanító! Teremtöm, milyen szépen fest! De közelebről mást mutat ám, mint távolról. Ha nemcsak egy oldalról vizsgáljuk ezt a rendszert, bel sok hibát találunk rajta és benne, a mely hibák éppen ebből fakadtak! Ha nem vezetne messze ennek taglalása, könnyen ki lehetne mutatni, hogy tanügyünk sok baja e rend nélkül meg nem született volna.

Szépen fest az egységes tanterv eszméje is, ha egy oldalról vizsgáljuk; hanem ha tovább is föntartanók, illetőleg az eddig, a tapasztalat kényszerének meghódolva, már itt-amott keresztül vitt egészségesebb intézkedéseket elfojtanók ez *«egységes»* eszmével: bajt okoznánk; rohamosan fejlődő visszaesést teremtenénk. S ez aztán igazán baj volna.

Ruskin «Velencezekövei» ez. művében, Velence építkezését véve alapul, azt bizonyítja be, hogy a művészet és így tehát a tudomány szoliditásában rejlik a nemzetek ereje; a mint a szoliditás ernyed, a nemzet bukása kezdődik. Erre sok példát hoz föl. En itt csak egy, igen jellemzőt vázolólok. — *Ruskin*, a nagy esztétikus, megnézte a világ egyik legtökéletesebbnek hirdetett szárkőfáját Velencezében. A magas alapon nyugvó alkotást alulról nézvé, igazán elbájolta őt a nagy alkotás tökéletessége. A doge alakja tökéletes. Szép homloka, nemes arca nagyszerű alkotás. Meglátszik rajta, hogy élt; halott. Keze, eszép márványkéz alkotásának finomsága káprázatos: halott kéz. A nagy hermelinpalástnak még pehelyszőrei is külön kivethetők... Igazán tökéletes alkotás! S hogy közelebről is láthassa, *Ruskin* egy létrát kért, hogy fölmeheessen az alakhoz. S fölmenvén, — megdöbbenéssel nézte az alakot. Csak addig volt kidolgozva, a meddig alulról láthatták. Az arcz belső fele egy alakatlan torz kódarab; a belső kéz egy nyomorék kötusko. — és így tovább.

Es e példából kiindulva, azt mondja a nagy filozóf-esztétikus, hogy nem akkor kezdődött Velence hanyatlása, a mikor a történészek mondják, hanem felszázaddal korábban. Mert a szobor a hivatalosan megállapított bukás idejénél felszázaddal korábban készült; mert a szent Márk templomának második, kevésbé szolid, csak a külsőségekre számító felét szintén a félig torz szoborral egy időben készítették, stb. Akkor kezdődött Velence bukása, mikor művészete és

indománya a benső érték helyett a külsőre kezdett adni.

En attól tartok, hogy ez az *egységes* tantervi mozgalom is ide vezethetne. Azt láttuk eddig is már, hogy egységes tantervünk alapján népoktatásunk munkája sokban hasonlított a velencei ezen szarkofághoz: ha most, midőn e bajon segíteni akarnak, a régi állapotot mondják helyesnek, féltő, hogy nagyobb mértékben kezdődik a visszaféjlődés.

Az osztatlan iskolának minden időben szükségese lesz külön tantervre. Ha nincs is hivatalosan kijelölve, a gyakorlat, mert közszükség, ezt fogja tenni. De hogy aztán *egységes* lesz-e ez a munka, e fölött jó lesz elmélkedni.

Dreiszigler Ferencz.

Mikor németül tanítottunk.

Megkezdtem a nagy munkát; föleszeltem az én kollégáimat rövid negyed óra alatt annyira, hogy reménykedni kezdtek: a másik negyedóra alatt meg sikerült őket a németbe annyira beleoktatni, hogy nyugodtan oszlottunk szét, nyugodtan néztünk a «Comitats-Vorstand» látogatása elé...

A tanítás nyugodtan folyt. Nem zavart bennünket a megyefőnök; időt hagyott, hogy annál szebb eredménnyel örveleztehetessük meg. Én gyakran találkoztam vele: mert hiszen én voltam a tantestület képviselője minden alkalommal; nem egy jó estét töltöttem nála gazdag asztal, zene, táncz mellett. Ilyenkor híven kivallatott, hogy mikép állnak a dolgok az iskolában, a kollégák «gutgesinnt»-ek-e, megy-e a német... stb. stb. En persze mindig oly fényesen referáltam, hogy szinte bizott bele az én megyefőnököm. Sokszor meg-megdobbant a szívem, hogy mi lesz ennek a vége... de hát fiatal ember voltam, nem féltem a jövőtől, főleg mert szeretett, üldözött hazám érdekében munkálkodtam.

Pár hónap múlva egyik hideg, ködös délután kopogtatnak ajtómon; belép a megyefőnök.

— Uram segíts! — fohászokdtam, a mint megpillantottam. — Ma meleg napunk lesz...

A magas látogató pár leereszkedő szó után kérdezi, hogy mivel foglalkozom.

— Epen német üzenyírással — feleltem.

— Hát csak tessék folytatni.

És az én apró, I. osztálybeli szurkulusaim ugyancsak eregettek az «ei, czei, holt»-okat (értsd: eins, zwei, halt! — az üzenyírás vezény-szávai) egy negyedóráig. Ez alatt összeintak főmérdek ákom-bákomot, már a mi a kis 6-7 éves gyerekből ijedtében kiltelt.

Ekkor teljes megalégedését fejezte ki a nagy úr és meghagyta, hogy mondjam meg azt növendékeimnek is, mert ő nem tud magyarul. Hanem igyekezzem, hogy a német szavakat a gyerek hibátlanul ejtse ki... mert hát az a fő.

Én a kis munkásaimat agyba-főbe dicsértem, csak hogy nem a németet állítottam eléjük, hanem a jó magyar hazafit. Az én nagyuram csak hallgatott, szinte bizott, mikor a gyermekek ragyogó szeméit látta; azt hitte, hogy azok most az ő üzenete miatt tündöklének.

— Kísérjen át, kérem, a II. osztályba.

Atmentünk.

Az én szegény szittyakollégám ugyancsak megszeppent, mikor beköszöntöttünk; csakhamar lélekzethez jutott, úgy, hogy mikor a megyefőnök kérdezte: Mivel foglalkozik?... hibátlan, német kiejtéssel felelt:

— Epen üzenyírással...

— Hát csak tessék folytatni!...

Az én kollégám nagyot fújt, aztán folytatta a «Takt schreiben»-t szakasztott olyanformán, mint én, azzal a különbséggel, hogy az «ei, czei, holt»-hoz még itt-ott «furt»-ot is kevert, a mint t. i. a német nagybetű megkívánta.

A mi vendégünk csak nézett jobbra-balra; szeget ütött fejében a dolog, de nem szólt... hanem a dicsérettel adós maradt.

Mentünk a III. osztályba.

Itt is ugyanazon szóváltás. Itt is foly az «ei, czei», csak úgy harsog 80-100 tanuló szavától a terem.

A látogató csak néz, de most már főleg reám. Szinte leolvastam arcáról, hogy minő csalónak, hazugnak tartott engem, a ki mindig oly fényesen referáltam tanítótársaimról... de nem szólt... hanem nagy hirtelen otthagya a tantermet. Én ugyancsak szó nélkül kullogtam utána. Hanem hogy valami fainul éreztem volna magamat, azzal még most sem dicsékedhetem.

Mentünk a IV. osztályba.

Ugyanazon nóta.

Nem is lehetett más; mert hiszen a karcos mellett állapotunk meg, hogy mikép tanítunk németül; most már előre mutatta mindegyikünk német tudományát: jöjjön, a minék jönni kell!

Mikor a IV. osztály tanítója ékes német szókkal elfújta, hogy «Takt schreiben» lesz most; a vendég izgatottan így szólt:

— Merkwürdig! Hát már mindenütt csak a «Deutsches Takt schreiben» járja? Legalább fordítsanak a gyerekek valamit.

— Oh, kérem, azonnal — makogta a kollega — Vegyétek elő német olvasókönyveteket!... olvassunk... Kezd el, Kanyó Pali!

Kanyó Pali nagyot fújt, letörli arcáról az ökölnyi verejtékesöppeket és megkezd a nagy munkát. Olvasott az a német könyvből, esavarta a szokot jobbra-balra... hanem hogy miesoda nyelven van az, a mit olvas, azt az én német tudományom föl nem érte.

Egyszer intek a kollégának, hogy fordítsasson valamit.

— Megállj! — szólt a fiúnak — Miesoda szót olvastál most.

— Saft — vágja ki a gyerek.

— Mit tesz az magyarul?

A Kanyó gyerek egyet gondolkozik, homlokát ráncbaszedi és kirtelen felel:

— Saft annyi mint szosz!

— Was? — szolt elképedve a megyefőnök.

— Az... igen is az — válaszol jóhiszeműleg a fiú. — Peldául «paradiesom-szosz»...

Was? — vág bele indulatosan a megyefőnök — Saft is a Paradies-Sos?... és teljes komolysággal, hivatalos tekintéllyel hozzám fordulva folytatja:

— Na, von ihnen werden die Schüler nicht deutsch lernen!...

Es ott hagyoit bennünket, de úgy, hogy soha többé felénk sem nézett.

Hogy hany iteze karcost ittunk meg ennek öröme, azt nem tudom; de hogy a «német nyelvemester» titulus rajtam ragadt, az igaz.

Csakhogy a megyefőnök gráciájából kiestem am! Vége volt a jó esuszpajzoknak, vége a muzsikának, táncznak. De nem is bántam. Mert a Kropaesek Ludmilla nassámat úgy ebéd és vacsorakor mindig mellém ültettek és a kis eseh leány olyan füresán kezdett rám pillogatni és néha olyan nagyokat fohászzkodott, hogy «a pemisehe talki» alig esuzott le a torkomon.

Uram, ne hozd erre! *Kárpáti Endre.*

Műveltségi állapotaink a ker. hit föl- vételekor.

Őseink szellemi műveltségének legrégebb, egyuttal legbizonyosabb emlékei: *a nyelv.* melyről a sok elismerő nyilatkozat közül álljon Horváth Mihály történetirónk megemlékezése: «magaban rejtette a lehető legnagyobb tökélyre fejlődhetést»: *az írás,* minék valóságát Manander Protector VI. századbéli byzanczi író beszéli, hogy a magyarok V. Justinushoz: «szittyá betűkkel írott levéllel ellátott követeket küldöttek». Meg is találták a régi hun-szittyá írásnak egy emlékét a turocz-megyey Rakcsányi-család levéltárában. Az emlék a nyírfa külső vékony hártájára írva 32 sorból áll. A esinos vonások valami írótól használatát is föltételezik. Ilyen hun-szittyá betűket találtak még az enlaka (Udvarhelymegye) unit, templom falkövein. — *A költészet,* minék bírására — másokat mellözve — Thüroczy történelmi adata áll, hogy a vezérek a diadalmas harcok után: «fenhéjzás és emberi hiúság által ösztönözöttve, magukat megénekellették, hogy nevök elhíresedjék s utódaik kérkedhessenek ősi dicsőségökkel»: *a történet,* melyről Toldy azt állítja, hogy egyedül a műveltség határozott symptomájával dicsékvő nemzeteknél lelhető föl, az őstörténet létét pedig a hegedősök szereplése, a különféle mondák, melyekből a krónikások is merítettek — eléggé érvelik; *a törvények,* ilyen pl. a vérszerződés, melyről Szabó történetirónk elmékedésében így szol: «minden magyar büszke önérettel mutathat e természetes józan ész szülte alkotmányra a IX. században»; *szo-*

kásaik, erkölcsök, hadművészetük, iparuk, és vallásuk, zene, táncz. Ezeknek kellő ismerete és méltánylása után mondhatja Török: «méltán kérdezhetnök, vajjon a mai kultúra képes-e olyan gazdag termést fölmutatni nemzeti és társadalmi erényekben a becsületérzés, hazaszeretet, hűség, barátság, szemérem, igazság, önmegtartózkodás, állhatatosság és vitézség jellemvonásaiban, melyekben akkor őseink bővelkedtek».

Hogy mai fogalmú iskoláik lettek volna, ez nem hihető, hiszen társadalmi szervezetük, mely őket az ide-oda vándorlásra utalta, mely a folytonos harcokat szülte, nem kedvezett ilyen intézménynek. Más részről az is kétségbevonhatlan, hogy az értelmiségnek, a rendes életnek ilyen magas fokára a természettől nem születettek, arra önmaguktól nem emelkedhettek, az csak hosszú időközön át tervszerűen üzött ránevelésnek lehetett az eredménye. Az okozat azokban mindig megtalálja megezáfolthatatlan szülőiját.

Történelmi tény idevágólag az ú. n. taltosok — tanult okosok működése. Maga a szó valóban maig föntartá ősi jelentését, mely a bölcsesség, tudás, *tanítás* fogalmát fejezi ki. Hogy ezek tudásuk közlésére egybegyűjték a hallgatóságot, az a dolog természetéből következtethető. Hogy ez a gyülekezet a bejövetelekör már meglévő városokban, pl. Eszergom, Győr, Ó-Buda, Veszprém stb. vagy az általuk építettekben, pl. Borsód, Ósongrád, Sárvar stb. történt, valószínű, s mivel többségben a nomád állatmódot sátorokban, később tanjai formában követték — itt eshetett meg, világos. Hogy ilyen összejöveteleket egyáltalában eszközölték, ezt a páratlan hadműveletek precíz gyakorlása is megkivánta. Különben Lutprand is állítja: «az egész telet fegyvergyártás, nyil-köszörülés és ifjaiknak fegyverbeni gyakorlásával töltik»; de megkövetelte azt a közigazgatás és bírói hatalom végzésének tudtuladása is, a mi Kézai szerint ekként hirdtetett ki: «Isten és a magyar nép szava»... A szokás hát könnyűvé tette a tanulás végett történő gyülekezést.

A szellemi nevelésnek, az apák tulajdonságainak és tudásának átültetésében nem csekély szerep jutott magának a családnak, mely az időben, mint Anonymus bizonyítja, a sátorokban is megőrizte a szigorú családiaságot minden erényivel és áldásaival.

Csak a szellemi műveltség ily magas foka szolgálhat megfajtó alapul arra, hogy apáink oly hamar fejlődhettek oda, a hol őket az európai kereszténység és az európai civilizáció megmentőiként ismerik.

Ezen szellemi műveltség nélkül nem adatott volna meg a bölcsesség annak belátására, hogy csak a kereszt adhatja meg a biztos jövőt, hogy csak a monarchikus szervezet teheti erőssé a nemzetet, hogy nem is az orthodox keleti vallás, minék híveivel olyan sűrű összeköttetésben állottak, hanem a római egyházhoz való csatlakozás a lét alapja. Ok és okozat, tényező és eredmény egymásra visszahatnak. «A jó törvé-

nyek és a javult vagyonállapot . . . eredménynek tekinthetők, melyben a már korábban előidezett műveltségi állapot tükrözi magát vissza.»

Hogy a keresztény hit terjesztése mégis annyi veralozatot követelt, könnyen megfelfejthető, ha meggondoljuk, hogy a népek mindenkörön legfőbb és legbecesebb kincse: *a nemzet alkotmánya, vallása, nyelve* támadtatott meg. Az időben az európai ker. birodalmak a latin nyelvet használták érintkezésükben; hogy tehát hazánk és a külföld között mihamarabb ledöntessék a választófal, a nemzet kénytelen volt a latin nyelvet tanulni és használni, mely kényszer annál erősebb volt, mert a bejött idegenek nyelvünket nem bírván — a latinnal éltek, mig nem magyar származású papok és hivatalnokok kerülhettek helyükbe s ezek egyszóval. (Ez időtől a latin nyelv uralma hazánkban!) — Ne felejtjük el azt sem, hogy a nemzet legelkeseredettebb, másrészt leggyűlöltebb ellenségeinek, a németeknek vallását kellett egyedül üdvözítőül elfogadni, s hogy az első hitterítők a nyelv nem bírása miatt nem félközhettek bizalmasan a lekehez.

Kistelek. *Vörösmarty István.*

(Folytatása következik.)

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanitógyűlés. A székesfehérvári egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesület *csákvári esperesi köré* évi gyűlését folyó évi október 18-án tartotta meg Csákváron, nagys. és főtiszt. Keiller János úr, cz. kanonok, ker. esperes elnöksége mellett. Az elnök úr által mondott szentmise után az értékelést elnök úr egy magvas beszéddel nyitotta meg, buzdítva az egybegyűtöket a kath. iskola mellett kitartásra. A múlt évi jegyzőkönyv fölolvasása után Birnbauer János úr, szári tanító, egy lelkes fölolvasásban azt indítványozta, hogy a kör gyűléseit ne legyen Csákváron, hanem fölváltva az esperesi kerület minden községében tartsa meg s ekként a u. n. vándor-gyűléseket létesítse. Előadásában nyomos érvekkel támogatta indítványát, a többiek közt: hogy a mely községben a gyűlés tartatik, annak lakosságának érdeklődése a tanügy iránt felkeltetik; a gyűlésekről való helytelen nézetek előnyös változáson mennek át, meggyőződhetvén, hogy a gyűléseken komoly munka vezetetik, mint a nevelés- és tanítástaniak mellett kertészeti, gyümölcsészeti, szőlészeti, méhészeti fölolvasások tartatnak és tárgyaltatnak; s így az iskola érdekei iránt több jóakarral s tán némi aldozatkészséggel viseltetik. Az indítvány elfogadtatott. Reichenbach Ferencz úr, csákvári kántortanító tartott fölolvasást «A kántortanító» czimben, melyben nemcsak a tanítónak, hanem a hántornak művelési hatását a társadalomra alaposan fejtegeti. A helyszűke nem engedi a szép fölolvasás tüzetes ismertetését, leírását. A jelen voltak épültek a fölolvasáson, s mondhatni: vizagszalódtak. Schuppa Lajos úr, n. barokki tanító, tartott előadást a villanyosságrol s ennek kezelését és hasznát a magával hozott néhány szerven be is mutatta. Szép két pályadolgozat olvastatott föl a főtiszt. Rácz Endre úr, csákvári plébános által kitűzött c. tétel fölött: «Milyen magatartást tanúsítson a tanító a hitoktatással szemben, hogy annak sikere minél jobban biztosítsa?» — Mindkét dolgozat azt állapította meg: hogy szükséges a tanítónak a hitoktatáson jelen lenni, s ennek nyomán a sok kínálkozó alkalmakkal a vallást s a jó értékeseket a növendékekben fejleszteni s erősíteni. A két jeles dolgozat szerzői, Birnbauer János szári és Reichenbach Ferencz csákvári tanító urak díjaztaták s előadásuk köszönettel fogadtatott. *Grffy Károly.*

Tanitógyűlés. A «széchenygyei róm. kath. tanítóegylet» f. évi november hó 20-án tartotta a nagyszabeni belvárosi róm. kath. iskola új épületében a magyar katolikus egyház kilencszázados főnállásának megünneplésével az idei közgyűlést. Szentmise után a nagyszabeni megjelent tagok a IV. osztályba vonultak, hol *Dobordán Károly* nagyszabeni s. lelkész, hitoktató, tartotta nyilvános tanítását a hittanból (a bérmeias szentsege) és pedig oly ügyesen és szépen, hogy neki egyhangulag jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott. A tanítás végzetével a tanulók hazabocsáttatván, a tagok a III. osztályba vonultak, hol a tagok Kölcsey himnuszát énekeltek. Ennek befejeztével elnök egy lendületes beszéddel, melyben a vallásosság és hazafiasság eszméjéről értekezett, megnyitottnak nyilvánítja a közgyűlést. A vándor-gyűlésről fölvett jegyzőkönyv fölolvasása és hitelesítése, továbbá a tanítás bírálata után *Máthé Dénes*, terézvárházi tanító ült a fölolvasó asztalhoz, ki szent István, mint a magyar népevelők példányképét ismertette. Előadó rövid átpillantást tett a honfoglalás előtti és utáni korra, híven föltüntetve a magyar nép életmódját, hadjáratát, műveltségét és politikai helyzetét. Majd áttérve szent Istvánra, ismertette életrajzát, hitterítői munkásságát, politikai működését, kulturális intézkedéseit és neveléstani elveit és végül összehasonlítva őt az ó- és középkor hasonlóival. Szép fölolvasásáért jegyzőkönyvi köszönetet kapott. *Krebs Henrik* nagyszabeni belvárosi tanító ismertette az «erdélyi egyházmegyei róm. kath. ált. tanítóegyesület» alapszabálytervezetét. Miután előadó ezt tüzetesen ismertette, elhatározatott, hogy a kiküldött bizottság dolgozzon ki e tervezet fölhasználásával egy újabb tervezetet, mely Erdély róm. kath. tanítóegyletét és tanítóit szorosabban kapcsolja egybe, nem képviselési alapon, hanem tiökkörök alakítása alapján. Az egylet tiszta vagyona 1072 kor. 95 fil.; a könyvtára pedig 146 kötet és 240 füzetből áll. Miután még a titkári jelentés, az egylet 1899-1900. évi működéséről, tudomásul vétetett és a beadott indítványok letargyaltattak, elnök így a maga, mint tisztársai nevében beadja lemondását, mire a tisztújítás, titkos szavazással a következőképen ejtetett meg: Elnök: *Prokapek Sándor*, pápai kamarás, terézvárházi igazgató, alelnök: *Dömény Péter*, zenetanár; Jegyzők: *Krebs Henrik* és *Leindhardt Albert* nagyszabeni belvárosi tanítók; pénztárnok: *Köcsés Károly*, nagyszabeni-külvárosi plébános; könyvtárnok: *Schnek Odón*, terézvárházi tanító. Választmányi tagok: dr. Bilinszky Lajos, Dobordán Károly, Kászonyi Alajos, Szenter Vilmos, P. Nagy Honorius, Tóth Kálmán, György Ignác, Hesz Mátyás és Máthé Dénes. Mire a közgyűlés az elnök által bezaratott. *Krebs*, jegyző.

IRODALOM.

A Szent István-Társulat lapunk múlt számában melyen leszállított arakon könyvek eladására vonatkozó hirdést tett közzé, a melyre föl hívjuk olvasóink figyelmét.

Vörösmarty Mihály élete és költése czimben *Bodnár* Gáspár képezdeli tanár egy esinos füzetet rendezett sajtó alá. Az szolgálhatott ösztönt az írónak, hogy a múlt vasárnap tartott Vörösmarty ünnepére fölolvasónak keretett föl, a szépen kiállított füzet ez alkalomra meg is jelent. Lapozgatunk benne s élvezettel olvastuk minden sorát. A jeles népiró a népek szánta ezt a művét is, hogy tanuljon a nagy költő remekműveiből s ismerje meg a múlt halhatatlan embereit. A füzet ára 70 fillér, megrendelhető a szerzőnél Szatmáron.

A Szent-István-Társulat kiadványai.

Karácsonyi pásztorjátékokat jókor kell beszerezni, hogy elég idő legyen betanításukra. A Szent-István-Társulatnak igen jó karácsonyi pásztorjátékai vannak, és pedig: A népiratkák 86. száma. Jézus születése. Mohl Adolftól. 5 kr. — A népiratkák 101. száma. Karácsonyi pásztorjáték. Batha Istvántól. 5 kr. — A népiratkák

123. száma. A bűn büntetése. Oppitz Sándortól. 4 kr. — A népiratkák 124. száma. A pogány megtérése. Oppitz Sándortól. 3 kr. — A népiratkák 139. száma. Békeség az embernek. Oppitz Sándortól. 4 kr. — Az ifjuság öröme II. kötetében: A betlehemi nyájörök. Karácsonyi pásztorjáték. Maszlaghy Ferencztől. — Az ifjuság örömeinek III. kötetében. Két karácsonyest. Szimmü. Maszlaghy Ferencztől. — Az ifjuság örömeinek V. kötetében. A megtalált bárány. Karácsonyi pásztorjáték. — A dús tartalmú ifjuság öröme egy-egy kötete egyszerűbb kötésben 80 kr., díszesebb kötésben 1 frt 20 kr. — Az ifjuság könyvében (ára díszes kötésben 1 frt). Egy karácsonyj. Dramolett. Horvát Lipóttól.

A kereszténységnek Magyarországon 900. esztendei jubileuma alkalmából melegen ajánljuk a Szent-István-Társulat iment megjelent következő kiadványait: *Gondolatok a századévi húdolatnak és a magyar katolicizmus 900 éves jubileumának ünnepére.* Irta Prohászka Ottokár. Ara 1 korona 20 fillér. — *Emlékkönyvréske a keresztény Magyarország kilenczszázados úrfordulójára.* A katolikus fiú- és leányiskolák növendékei számára. Segédkönyvül az iskolai ünnepelvekhez, a hivatalos tárgyrend alapján Irta és szerkesztette Ember Károly, a Népmvelő szerkesztője. Ara 20 fillér. — *Szent István első magyar király.* A kereszténységnek Magyarországon 900 esztendei jubileuma alkalmából. Irta Kisfaludy Z. Lajos. (Sok szép képpel.) Ara 32 fillér. — *A szent Jabb, vagy az első apostoli király szent jobb kezének története.* Irta Cenner Lajos. Ara 8 fillér. — *Nagyasszonyunk szűz Mária.* Ahitatos könyörgések gyűjteménye. Ara 8 fillér. — *A legmiltóságosabb Oltáriszentség előtt egy imádságban eltöltött óra ötperczekre beosztva.* Ara 8 fillér. — *Jézus szentséges Szívének litániája.* Nemkülönbén hódoló, megkövető és följajnló imádságok Jézus szentséges Szívéhez. Ara 6 fillér. Mindeme könyvek megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

VEGYESEK.

A Szent-István-Társulat Tudományos és Irodalmi Osztálya Kisfaludy Á. Béla dr. prépost, egyetemi tanár, társulati elnök elnökletével osztálygyűlést tartott. Kisfaludy Á. Béla dr. kegyeletes szavakkal emlékezett meg az Osztály újabb elhunytjairól: Lubrich Ágostonról, Mócsy Antalról és Kuhn Lajos dr.-ról; majd örömeinek adott kifejezést ama tény fölött, hogy Vörösmarty Mihályt, kihez bennünket az érzések és a gondolkodás rokonsága fűz, születésének századik évfordulója alkalmából országzerzte ünneplik. A folyó ügyek elintézése után az osztálygyűlés megejtette a tagajánlások fölött való szavazást, majd Teveli Vargha Dezső dr. előadást tartott «A kereszténység jogi helyzete a római birodalomban» cím alatt. A nagy tetszéssel fogadott előadás után Kisfaludy Á. Béla dr. elnök javaslatára elhatározta az Osztály, hogy a székesfejérvári Vörösmarty-ünnepen magát az elnökséggel képviselteti s koszorút küld: az Osztály ama tagjai, kik a székesfejérvári ünnepen meg akarnak jelenni, az elnökséghez csatlakozzanak.

Kath. tanító-egyletek szövetsége A győregyházmegeyi kath. tanító-egyesületek küldöttei nagyfontosságú intézménynek vetették meg alapját, midőn nov. 15. Győrben tartott tanácskozásukban nagy érdeklődés és élénk vitakozás mellett megállapították a győregyházmegeyi tanító-egyesületek szövetségének alapszabályait. Nagyfontosságú ezen, az egyházmegyei hatóságok által is helyeselt szövetség a tanügy intenzívebb fejlődhetése szempontjából, mivel összekötő kapocs is lesz ez az iskolai hatóságok, tanítók és az iskolák fölött rendelkezési joggal bíró egyházmegyei főhatóság között. És ez összekapcsolás következtében mindenesetre a tanügy föllendülésének, a működés egyöntetőségének árama fog megindulni úgy az iskolák beléletében, mint a különféle intézkedések keresztüvitelében. Követésre méltó ezen szövetezés az egyesületek életében észlelhető néhol lanyhaság, máshol ide-oda kapkodás megszüntetésére, hogy azután a szövetség vezetőségének irányító, buzdító intézkedéseit jóakarattal követve, egyesült erővel dolgozzanak a kath. oktatásügy ápolásán, fejlesztésén és a szövetezésben rejlő erő által a tanítás anyagi helyzetének megjavítására is. Különösen ez utóbbi czél elérésére fontos és a tanítás által oly kedvesen fogadot egyik czélja ezen szövetezésnek, hogy az egyházmegyei tanítóknak középiskolákba járó gyermekek számára a győri tanítóképző-intézeti internatussal kapcsolatban megteremtse a győregyházmegeyi Tanítók Házáat, mely áldásos intézményre már is jelentékeny összeggel rendelkezik. Részünkről is igaz szívből kérjük Isten áldását e szép és nemes törekvésre. K.

Vörösmarty ünnepe, december 2-án délelött 10 órakor lesz a M. Tud. Akadémia nagytermében. Az ünnep sorrendje a következő: 1. «Szózat». Énekli a budapesti Paedagógium ifjuságának dalköre. 2. Elnöki megnyitó beszéd. Tartja Molnár Viktor, min. tanácsos, az ünnep díszelnöke. 3. «Nem hal meg a költő». Irta és szavalja: Simon Lajos. 4. Ünnepi beszéd. Tartja: dr. Göző József. 5. «Az úri hölgyhöz». Szavalja Dorogszághy Dénesné. 6. «Főti dal». Szavalja Minke Béla. 7. Elnöki záró 8. «Főti dal». Énekli a budapesti Paedagógium ifjuságának dalköre.

Schlauch bibornok karácsonyi ajándéka. A karácsony közeledtével, mint az előző években, most is bőkezűen megajándékozta Schlauch Lőrincz dr. bibornok a város közművelődési és humánus intézményeit. Kétezeröttszáz koronát osztott ki a zárdák és jótékony intézetek között a következő fölosztással: Szent Orsolya-zárda részére 200 koronát, Szent Vincez-intézet részére 200, Ujvárosi «Immaculata» intézet részére 200, V. velencei irgalmas nővérek részére 200, közkörházi szent Ferencz-rendi nővérek részére 200, Papnevelő-intézet részére 200, Szent-József intézet részére 200, Katolikus legényegyletnek 200, Bölesöde-egyletnek 200, Biharmegyei nőegylet részére 200, Szent László fimenedékház részére 100, Tanítóképző intézetnek 100, Erzsébet leányárháznak 100, városi tűzoltóságnak 100, önkéntes tűzoltóságnak 100, összesen: 2500 korona.

Érdekes statisztika. Dr. Ében Párisban a városi tanítótestület 95-ki czimtarából (État general de Personnel de l'enseignement primaire de la ville de Paris) a következő adatokat közli velünk. Igazgató van 174, kik közül 1-ső osztályú 94 (évi 4400 frankkal); 2-od osztályú 38 (4100 fr.); 3-ad osztályú 22 (3700 fr.); 4-ed osztályú 20 (3400 fr.). Igazgatónő van 204 és pedig 1-ső oszt. 107 (4000 fr.); 2-od osztályú 46 (3600 fr.); 3-ad osztályú 19 (3300 fr.); 4-ed osztályú 32 (3000 fr.). A tanítók száma 1411; közülök 1-ső osztályú 587 (3000 fr.); 2-od oszt. 243 (2700 fr.); 3-ad osztályú 274 (2400 fr.); 4-ed oszt. 162 (2100 fr.); 5-öd osztályú 127 (1800 fr.). Segéd és helyettes 18 (1400 és 1200 fr.). Tanító 1367: 1-ső oszt. 510 (2600 fr.); 2-od oszt. 278 (2300 fr.); 3-ad oszt. 267 (2000 fr.); 4-ed oszt. 175 (1800 fr.); 5-öd oszt. 118 (1500 fr.). Segéd 19 (1400 fr.). Ezenkívül énekré tanít 150 (400—300 fr.); rajzra 470 (800—4800 fr.); testgyakorlatra 100 (975—1800 fr.); kézimunkása 90 (2400 fr.). Továbbá ismétlőiskolákban 50 (800—2400 fr.); felnöttek számára 350 (200—4000 fr.). Végül óvodákban 583

1400—1600 fr.). Ezekből látható, hogy 1. míg Budapest-
ten 68 igazgató mellett csak egy a nő, addig Párisban
több a nő, mint a férfi-igazgató. 2. Párisban a tanító-
munka 72%-a igazgató, Budapesten pedig 14%. 3. A buda-
pesti tanító-testület aránylag nem kisebb a párisinál, még
ha ehhez egyharmad annyit veszünk is föl az egyleti és
magántanítókra.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. I Levélben válaszoltunk. — **i** — **e** **Párkány**.
A kinevezési okmányt, ha szokásban van, bizonyára ön is
megkapja. Kérje ki a választásról és a megerősítésről
szóló iskolaszéki határozatok jegyzőkönyvi kivonatát és
azokat őrizze meg. — **K. Ö.** Köszönettel vettük. —
K. M. Beérkezett Köszönet. — **Sz. Gy.** Közzétettük —
Egy n. kántor. Forduljon a Szent-István-Társulat
anyukádóhivatalához Bpest, VIII., Szentkirályi-u. 28b.
D. I. 1. Az egyházmegyei körövényekből megtudhatja.
2. Ily rendeletet nem ismerünk. — **P. Gy.** 1. Ha a
pályázati hirdetésben ama kötelezettség kitéve nem volt,
de különösen, ha a díjlevélben a köteleességek között
felsorolva nincs, ez esetben — nem kötelezhető. 2. Rend-
szeresített állásra megválasztott tanítót, minden ok-
mélkül, általában fegyelmi vizsgálat nélkül, azonnal elmoz-
dítani nem lehet. 3. A szünetet akárhol töltheti, azonban
köteles tartózkodási helyét az iskola igazgatójának
bejelenteni. 4. Díj nélkül nem köteles. 5. Ha sértés, az
igazságszolgáltatás útján. 6. Nem szabad. 7. Hitelesített
másolatok terjesztendők fel. — **Vidéki**. A kérvényre,
az alapszabálytervezet minden ívére egy-egy koronás,
és az alakulógyűlés jegyzőkönyvére ivenként 20—30 fill.
bélyeg teendő. — **B. M. Billéd**. Mi nem ismerjük az
emlétt lapot. Talán már régen megszűnt. Valóban szükség
volt-e egy ilyen lapra Többen tették már vele kísérletet,
de pártolás hiányában beszüntetni voltak kénytelenek. —
V. J. Kistelek. Kiszedve állott. Jön. — **H. F. Közé-**
lettük. — **D. J. tanítónő**. 1. Az elnökséghez intézendő
Budapestre. 2. A plebános-igazgató úr által is aláírandó. —
L. B. Gödöllő. 1. Elkésve kaptuk. Eltettük a jövő évre.
Tárgyánál fogva ekkor is érdekes lesz. 2. Örömmel lát-
tuk. — **V. A. és L. J.** Levélben feleltünk. — **Özvegy**.
Nem segélyezésre, hanem rendes özvegyi nyugdíjra lehet
igénybe, de az 5 hónaptól való eltekintésért külön kér-
vény intézendő a miniszter ur Önagyméltóságához. Ez
esetben a gyermekek is igényt tarthatnak segélyezésre.
2. Melléklendők: az elhunytjának keresztelő-levél, házasa-
g-levél, az elhalálozásról szóló bizonyítvány, a díjlevél
és a nyugdíj-könyvecske. A kérvény és a mellékletek
bélyegmentesek. — **G. K., N. J.** Közzétettük.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly**.

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

A **tildi** róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettek.
Jövedelme: csinos lakás 370 □ öl kerttel és mellék-
épületekkel, 8 kat. hold 1320 □ öl szántóföld és 1377
□ öl rét haszonélvezete, körülbelül 180 kor. kézpénz
és 40 véka buza, végre 4 öl kemény tűzifa, melyből az
iskolaterem is fűtendő. Pályázati határidő **december 9.**
Okleveles tanítók és tanítónők előnyben részesülnek s
államsegélyre számíthatnak. Folyamodványok a róm. kath.
iskolászékre czimezve Tild, u. p. Csiffár, küldendők.
940 1—1

Hinyi (Nógrádmegye) róm. kath. kántortanítói álla-
másra **december 15-ig** pályázat hirdettek. Javadalom:
lakás két szoba, konyha, kamra, egy belső, egy külső
kert, a hívek által művelt 9 hold föld és rét haszonélve-
zete, az ingatlanok után adott a politikai község fizeti.
4 m. öl fa, melyből az iskola is fűtendő. stóla mintegy
19 kor., tandíj czimén 60 kor., párbér czimén 11 kl. rozs u. a.
20 fill., államsegély 392 kor. Okleveles pályázók kérve-

nyeiket **Kozma Millós plebánoshoz** küldjék Nógrád-Mareczal
u. p. Szügy. 921 1—1

A **doroghi** róm. kath. német-magyar ajkú püspök
másodtanítói állására pályázat nyitattik. Jövedelme:
700 kor. államsegélyből, 100 kor. iskolaföntartó közsé-
gtől; egy szoba és konyhából álló lakás. Kötelessége a
reá bizandó mindennapi és ismétlő tanköteleseket taní-
tani, a szentegyházba vezetni és rájuk felügyelni. Pályáz-
hatnak okl. tanítók vagy tanítónők. Fölszerelt kérvények
f. é. **december 5-ig** a róm. kath. iskolászékre czimezve,
Pelczér Lípót plebánoshoz (Dorogh, Esztergom.) inté-
zendők. 938 1—1

Pagyercőzra (Pozsonymegye) tanító kerestetik. Fize-
tése 648 korona, lakása: szoba, konyha, kamra, istálló,
300 öl szántó, 29 □ öl kert. Állami segélyre kilátás. Kér-
vények az iskolászékre czimezve, **Osztvold János plebá-**
noshoz Bohuniczra december 15-ig küldendők.
937 1—1

Pozsony-Püspökire egy róm. kath. okleveles osztály-
tanító kerestetik. Járandósága polgári évre a községtől
600 korona, egy butorozott szoba és fűtőanyag Kántori
teendőben jártas előnnyel bír. Kérvények **foljó évi**
december 6-ig tek. **Galgóczy Antal** iskolászéki elnök
urhoz küldendők. 933 1—1

A **felli** róm. kath. iskolához tanító kerestetik. Fizetése
280 frt, 120 frt félévi utólagos részletekben, butorozott
szoba. Kérvények főtisztelendő **pozsony-püspöki** **esperes**
urhoz küldendők. Állás **azonnal** elfoglalandó. 935 1—1

Egri érseki megye.

Kocséron (Pestmegye) a róm. kath. kántortanítói
állás megüresedett, választás útján az egyháztanács
1900 **december 27-én délelőtt 11 órakor** fogja azt betöl-
teni, a próbaéneklés aznap délelőtt 10 órakor lesz. Az
állás 1901 január 10-ig elfoglalandó. Javadalmazás: 1. Két
szobából, egy konyhából, két kamrából álló szabad lakás,
konyhakerttel, istállóval, ólla. 2. Évi kézpénzűzetés a
tanító-ságért 630 korona s a törvényes ötdéves korpótlék,
a kántorságért 100 korona s 5 kat. hold föld haszon-
élvezete, mely most 100 koronáért bérbé adva van s
melytől az adókat a megválasztott fizeti. 3. Későbbi
években, ha egyházi s iskolaszéki jegyzőnek megválasz-
tatik, ezért évi, negyedévenként utólag fizetendő, 160
korona tiszteletdíj. 4. A stóla-jövedelem: énekesmiséért
1 korona, olvasottért 50 fillér, öreg halott temetéséért
1 korona, kis halottért 50 fillér, koporsószenteléskor
1 korona, libera 1 korona, házasságok hirdetéséért páron-
ként 80 fillér, a búcsúztató négy első verséért semmi,
azután minden benne előforduló négy soros verséért 40 fill.
Vezeti az iskolaszék által kijelölendő osztályt és fiú-
ismétlősöket. A hívek száma 3100, mind magyar. Tanítói
oklevéllel s működési bizonyítványokkal fölszerelt ké-
rvények hozzám küldendők **december 26-ig**. **Takács Mihály**
plebános. 923 1—2

Katholikus segédet keresek, ki tanít és kántorkodik
önállóan. Fizetése havonként 20 korona teljes ellátással.
Drávay Zoltán kántor **Gemze** (Szabolcs) posta Gyüre.
924 1—1

A **mátra-mindszenti** (Hevesmegye) róm. kath.
kántortanítói állomásra **december 22-ére** pályázat nyit-
tatik. Évi jövedelme: 1. Mint kántornak két szoba, konyha,
kamrából álló lakás, pincze, istálló, baromliól, konyha-
kert, 2 kat. hold 710 □ öl szántóföld, 1034 □ öl rét, fél-
telek után erdő és legelő, 110 házaspár után 1 véka
rozs, 1/2 véka zab, 40 fillér. Stóla mintegy 60 korona,
5 öl tűzifa a saját, 4 öl az iskolafűtésre. Deputátum
40 korona. 2. Mint tanítónak a községtől 60 korona.
Egyházmegyei segély 60 korona; államsegély 226 kor.
3. Mint harangozónak minden házaspár után 1/2 véka
rozs, ostsütés és ruhamosásért 6 korona 40 fillér.
Kötelessége az összes kántori, tanítói teendőket végezni,
nevezetesen egy tanteremben a mindennapi és ismétlő
tanköteleseket tanítani, a faiskolát kezelni, melyért
10 korona tiszteletdíj jár s a harangozói teendőket
végezni vagy végeztetni. Posta és vasúti állomás helyben.
Személyes megjelenők előnyben részesülnek. **Melicher**
László lelkész. 927 1—1

Győri püspöki megye.

Nagy-Ecsre (Hivatali) róm. kath. okleveles osztálytanító kerestetik. Évi fizetése 820 korona, butorozott szobával. Választás *december 9. Példányos* 931 1—1

Kalocsai érseki megye.

A **kalocsai főkésze** egyháza a tenorista állás megüresedvén, erre ezennel pályázat hirdettek. Javadalma: 800 korona évi fizetés, 2 öl úgy hasábbá esetleg 4 öl körülbelül 35 korona alapítványozott szentmiséknél való fenntartásért. Teendő: a mindennapi, délelőtti és délutáni istentiszteleteken való enklés. Pályázók kötelesek december 15-én hangpróbára megjelenni. Kellőleg felszerelt folyóiratványok (keresztlevél, esetleg esketési és hitösségi okmány) *december 10-ig számaire* beküldendők. *Független Gárdó* karmester. 929 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

Endrődön (Békésmegye) a szárvasvári tanítói állásra *december hó 7-ig* bezárólag pályázat hirdettek. Javadalma: 800 korona közzpénz, havi előleges részletekben s a törvényes korpótlék; szabad lakás (két szoba, konyha, kamra s mellékhelyiség); csak okleveles férfitanítók pályázhatnak. A szabályszerűen felszerelt kervevények a záras határodön, belől *fol. Zolányi János* esperes-plébános irhoz küldendők Endrödre 934 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Felső-ljeszkői (Troncsanmegye, u. p. Also-ljeszkői) róm. kath. tanító állomásra *december 12-ig* pályázat hirdettek. Jövedelme: alamisegély 322 forint, a községtől 78 forint, összesen 400 forint. Lakás és tüzifa. Ötvény is pályázhat. *Iskolászek.* 913 2—2

Pécsi egyházmegye.

A „Nepnevelő” november 11-én megjelent s 46-ik számban közzelt **varongi** pályázat határideje *december 17-ig* meghosszabbították. Iskolászeki emókség. 928 1—1

A **boldisai** (Baranyam.) plébániához tartozó **dráva-keresztúri és réhfalui** egyesített iskolához a kántortanító állásra *december 17-ig* pályázatot hirdetek. Jövedelme: 1. Két szobából álló tisztességes lakás, tagas konyha, istálló, felszer. pince, sertésöl és kert. 2. 16 hold szőlőtől. 3. Minden házaspár után (van 125) 1/2 mérő tiszta búza, 26 ill. párpéncz. 1 kor. munkaváltás. 4. 4 öl faszal tüzifa az iskola udvarába szállítva, vagy ennek megváltása fejében 56 korona. 5. Minden hétköznapi iskolás után (van 40) 80 fillér. 6. Minden ismétlő isk. das után (van 23) 1 kor. 7. Ismétlők oktatásáért 30 kor. a község pénztárából. 8. Legeltetési jog 1 öl szárvasmarta és 2 öl sertés után. *Réhfalu* községtől: 9. Földmunkaváltás fejében 40 kor. 10. Minden házaspár után (van 42) 1/2 mérő tiszta búza és 26 ill. 11. Minden hétköznapi iskolás után (van 19) 80 fillér. 12. Ismétlő iskolások után (van 9) 1 kor. 13. Két öl tüzifa fejében 28 korona. Stóla fejében átlag 20 kor. Kötelessége vásár- és ünnepnapokon az iskolahelyiségben jelenet tartani, minden más dha vasárnapon az anyaegyházban a délelőtti istentisztelet alatt a kántori teendőket horvát nyelven végezni. Etre a havart a község adja. Tanítási nyelv: magyar-horvát. Kervevények a *kerületi espereshez küldendők Lakócsaba* (Somogyvár). Ajánlatos a személyes megjelenés. 930 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Pályázat a **dobsonai** r. kath. kántortanítói állomásra. Jövedelme: a rozsnyói káptalantól 730 kor., havi részletekben; a kir. adóhivatától 126 kor., negyedévi részletekben; párber közzpénzben 200 kor.; stóla legalább 200 kor.; beiratási díj címén 40 kor.; különféle ezimeket 48 kor.; 16 km. kemény tüzifa, melyből az iskola-termet is tüteni tartozik; 2 szoba, konyha, kamra és istállóból és pinczéből álló lakás s felhóldas kert. — A tanítás nyelve magyar és német; jó, ha a pályázók tólul is értenek valamit. A kellő okmányokkal felszerelt pályázatba *1. é. decz. 15-ig* alóhírtónál nyujtandók be. *Szessai Antal*, plébános. 941 1—2

Székesfehérvári egyházmegye.

Nagy-Perkátára (Féjermegye) róm. kath. tanítókhoz *december 12-iki* határnappal osztálytanító kerestetik. Fizetése polgari evre havi előleges részletekben a község pénztárából 800 korona, butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége: IV—VI. oszt., valamint az ismétlősöket tanítani, naponkint templomba fölvezetni, rájuk felügyelni. Okleveleseknek előny. Kervevények alulírttoz küldendők. Nagy-Perkátá. 1900 november 26. *Posits Mihály* plébános, iskolászeki emók. 939 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **zala-pakai** róm. kath. osztálytanítói állásra *december 16-ikára* pályázatot hirdetek. Fizetése közzpénzben 800 korona, egy butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége az ismétlőket is oktatni és a kántoriakban segídezni. *Dancsics János* esperes-plébános. 926 1—2

Vácsi egyházmegye.

Gomba községben (Pestmegye, Monor mellett) megüresedett, osztálytanó népiskolájú, kath. jellegű tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: két szoba, konyha, kamra, pince és kis kertből álló lakás; államisegélyből 400 korona, a vácsi káptalantól (Kolomich-alap) 160 korona, alapítványi kamatokból 88 korona, a hitközségtől 152 korona és temetkezési stólaból körülbelül 30 korona. Pályázhatnak okleveles férfi- és nőtanítók. Pályázók okmányokkal felszerelt kervevényeket *december 20-ig* bezárólag *Urba* (Pestm.) *Itajczy László* plébános s iskolászeki emókhoz nyujtsak be. 922 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Veszprém vármegyében levő **Szűcs** anyaközségben *december 18-ig* pályázat hirdettek. Jövedelme: eszerépszindelyes házban két szoba, zárt konyha, kamra, pince, istálló, két dísznőöl, kis házikert. Összes jövedelme 972 kor. Tannyelv: német-magyar. Kervevények *Gaeszinger József* emókhoz *Szűcsre* (u. p. Csóth) küldendők. Személyes megjelenés kívántatik. 936 1—1

Ajánlás Jóhanga segédkántort keresek — lehetőleg bariton hangú — 30 korona havi fizetés, teljes uni ell tással, mosáson kívül; gyertyajövedelem, külön bejárati kényelmes uri lakás, igen jó harmonium használatl. Az állás lehetőleg minél előbb elfoglalandó. *Ulrich Antal* főkántor, Kis-Kun-Félegyházán. 932 1—1

Ajánlás. Harmónium, használt, 17 változatos, 6 játékos, 200 koronáért sürgösen eladó. *Erdélyi Agoston*, Jaszladány. 925 1—1

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorf (Osztr.-Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyáranak fiókja. Legolcsóbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A czég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.